

Izjaja vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in administracija: 2907 E. Lawrence Ave.
Chicago, Ill.
Office of Publication: 2907 South Lawrence Ave.
Telephone, Rockwell 4964

ETO—YEAR XXIV.

Cena lista je \$0.50

Chicago, Ill., ponedeljek, 21. decembra (Dec. 21), 1931.

Subscription \$6.00 Yearly

STEV.—NUMBER 297

PODNOJA ZBORNIKA ODOBRILO MORATORIJ

pet republikanov glasovalo proti. Hoover predlog za revizijo vojnih dolgov odklonjen. Nov na- pad na McFaddena. — Po- jasnjevali bankirjev o tujezemskih vrednostnih papirjih

Washington, D. C., 19. dec. — Hooverjev enoletni moratorij na vojne dolge in reparacije je bil včeraj odobren v spodnji kon- gresni zbornici s 317 proti 100 glasom, obenem pa se je zbor- na izrekla proti Hooverjevemu programu glede revizije ali črta- nja vojnih dolgov, ki so jih ev- ropejske države napravile v Ame- riki.

Resolucija bo sedaj posla- nena v senat, ki jo bo najbrž spre- jemal. Odobritev resolucije v sena- tu odgodila plačitev dolgov v vi- šini 262 milijonov dolarjev v ka- lendarju leta 1932.

Pro resoluciji je glasovalo 95 republikanov in pet republikan- cov. Debatu o Hooverjevem moratoriju je izvala vihar in tež- jave obdolžitve proti predsedniku.

Senator M. MacFadden, republikan- cina iz Pennsylvanije, je prošil tork razburil zbornico izjavljajo, da je Hoover prodal razrušene države nemškimi med- rodni bankirjem. McFadden včeraj v milejši obliki ponovil obdolžitve.

Kongresnik M. Free iz Kalifor- nije, Hooverjev prijatelj, je pred- ložil odločitev moratoriju pred- ložitvi odloka newyorškega vrhovnega sodišča, v katerem je bil McFadden obsojen na pla- čevanje in korupcije. Izjavil je, da hoče s tem pokazati karak- tera, ki je izrekel težke in ne- smislne obdolžitve proti predsedniku.

McFadden je v svojem odgovo- rju obdolžil ekscijo svojih repu- blikanov kolegov, ki ga skušajo iz- niti iz mu odvzeti nekatere privilegije, ker je kritiziral predsednika. Dejal je, da so nje- govimi nameni pošteni, kajti nje- ga želja je, da se Amerika ne- odloži v evropske zadeve. Po- ključno je izrekel obdolžitve, da- jerozine rezervne banke raje- jajo Evropi kot Ameriki.

McFadden je bil tudi oseba, ki je zagrožil poročevalki Federa- liziranega tiska mrs. Harvey O'Connor z aretacijo radi krimi- nalnega sindikalizma, ako gre v kempu Black Mountain Coal korporacije v svrhu investigaci- je razmer. Svojega imena ji ni hotel povedati.

Vlada prepovedala bojkot japonskega blaga

Izkazal se je za najučinkovitej- še orožje proti Japoncem

Nanking, Kitajska. — (FP) — Najznačilnejši pojav v razvoju mandžurske krize je bil odlok nankingške vlade, s katerim je prepovedala protijaponska gi- banja na Kitajskem v vseh obli- kah. Odlok je naperjen proti bojkotu japonskega blaga in propagandi. Odlok izrečno pou- darja, da ne sme nihče ovirati trgovcev, ki prodajajo japonsko blago.

Na dan objavljenja odloka je bila policija v Nankingu zapo- sljena z odstranjevanjem proti- japonskih napisov in plakatov. Protijaponsko gibanje na Ki- tajskem je rezultiralo iz japo- nske okupacije Mandžurije. Japo- nska trgovina na Kitajskem je bila močno prizadeta. Izjava, katero je podal odpravnik japo- nskih trgovinskih poslov v San- gaju, pokazuje, da je bila japo- nska trgovina najbolj u- darjena v dolini Yangtze, kjer je izvoz padel za 63% in uvoz za 4%.

Kitajci so pričeli s bojkotom japonskih produktov v prošlem juliju, ko so izbruhnili protikitajski izgredi v Koreji. Po okupaciji kitajskih mest v Mandžuriji se je bojkot poostri- l in japonska trgovina je utrpela več milijonov dolarjev izgube.

Harlanski "Al Capone" se je izdal

Svoje ime je bil prisiljen pove- dati, ko je vložil tožbo radi "obrekovanja" proti zagovor- niku rudarjev

Harlan, Ky. — (FP) — Har- lanski "Al Capone," pobojni- k, katerega je importirala Black Mountain Coal korporacija (In- sullova družba) iz Chicaga, je bil končno prisiljen izdati svoje ime v javnosti. Piše se George Hayward. Proti odvetniku Rob- sionu je naperil tožbo, v kateri zahteva \$50,000 odškodnine radi "obrekovanja."

Robson je pred porotniki re- kel, da so časopisi poročali, da je omenjena družba "importira- la iz Chicaga nekega človeka pod imenom Al Capone, ki je prin- sel s sabo prsne oklepe z name- nom, da bodo Daniels (ubiti de- putij) in njegovi ljudje laglje teptali rudarje."

Radi teh besed se je profesio- nalni pobojnič čutil užaljenega in je baje radi tega utrpel škodo. V tožbi tudi pravi, da je Robson rekel, da je bil importiran zato, da uči in vežba deputije v umet- nosti metanja ročnih granat v svrhu uničenja harlanskih ru- darjev. S to tožbo hoče prose- kucija le ovirati rudarsko ob- rambo.

Hayward je bil tudi oseba, ki je zagrožil poročevalki Federa- liziranega tiska mrs. Harvey O'Connor z aretacijo radi krimi- nalnega sindikalizma, ako gre v kempu Black Mountain Coal korporacije v svrhu investigaci- je razmer. Svojega imena ji ni hotel povedati.

Dva delavca ubita v političnih izgrediv v Hamburgu
Hamburg, Nemčija. — Dva delavca sta bila ubita, šest dru- gih, med temi en otrok, pa so bili ranjeni, ko je policija na- valila na politični shod. Delav- ci so branili govornike, katere je hotela policija aretirati, na- kar je sledila bitka, ki je traja- la dve uri. Zaslišna naredba, ki jo je nedavno izdala Bruenin- gova vlada, prepoveduje politi- čne shode in sestanke.

STIMSON JE ZO- PET POSVARIL JAPONSKO

Ameriška vlada vznemirjena ra- di japonskih militarističnih aktivnosti v Mandžuriji

Washington, D. C., 19. dec. — Državni tajnik Stimson je ponov- no posvaril japonsko vlado pred militarističnimi aktivnostmi v Mandžuriji. Ameriški poslanik v Tokiju Forbes je izročil komu- niko, katerega je prejel od držav- nega departamenta, japonskemu ministru za zunanje zadeve.

Zaeno je Forbes predložil ko- pijo besedila Hooverjeve posla- nice kongresu, ki se nanaša na situacijo v Mandžuriji. Poslanik je povedal japonskemu zunanj- mu ministru, da je ameriški dr- žavni departament vznemirjen valed poročil, da nameravajo japo- nske čete vkorakati v činov- sko ozemlje. Forbes je izrekel u- panje, da Japonska ne bo nade- ljevala s militaristično okupacijo Mandžurije.

Stimson je včeraj izjavil, da bo predložil dokumente državn- ga departamenta, ki se nanašajo na situacijo v Mandžuriji, senat- ni zbornici, kot je zahteval sena- tor Johnson v svoji resoluciji, to- da pridržal bo zaupne podatke in listine. Senatorji, ki hočejo vido- ti to korespondenco, bodo povab- ljeni, da jo pregledajo pod pogo- jem, da je ne objavijo v javno- sti.

BREZPOSELNE CEPLJO PROTI NA- LEZLJIVI BOLEZNI

Zdravstvene oblasti so postale nervozne, ko so med brezposel- nimi dobili kozavega človeka

Pittsburgh, Pa. — (FP) — Med zdravstvenimi oblastmi tega me- sta je bil doli zavreščalo kot se- dolgo ne, ko so zamele, da se med brezposelnimi vidi neki člo- vek s kozami. Na mah je bil ves aparat pokonec in v 48 urah je bilo od 3000 do 4000 brezposel- nih cepljenih proti tej nalezli- vi bolezni.

To je tudi edina stvar, nalez- ljiva bolezen med brezposelnimi, česar se oblasti v "Mellonovem mestu" najbolj boje, ker bolezen, kadar se razpase, ne pozna meje in ne loči brezposelnih od dobro situiranih ljudi. V šestih mese- cih je bil to prvi slučaj koz v vsej Pennsylvaniji, v tem letu pa šest. Vsi polniki s to bole- zni pa so prišli iz drugih držav.

Zaposlenost v Ohiju spet padla
Columbus, O. — Zaposlenost v industrijah te države je v me- secu novembru zopet padla za štiri odstotke, se glasi poročilo državnega statističnega biroja. V istem mesecu je bilo 67 ljudi ubitih pri delu in 15,365 bolj ali manj poškodovanih.

Prisilno delo v Kaliforniji

Brezposelni delavci, ki prihajajo iz drugih držav, bodo morali graditi ceste

Los Angeles, Cal. — (FP) — Država Kalifornija je uvedla prisilno delo in zgradila šotri- šča za brezposelne delavce, ki prihajajo iz drugih držav. Ti delavci bodo gradili in poprav- ljali ceste in razbijali kamenje. Za to delo ne bodo dobili nobe- ne plače, pač pa bodo prejemali hrano in stanovanje v šotri- ščih.

To naznijo je bilo objavljeno po konferenci, katero je imel governor Rolph s člani njegove- ga komiteja za pobijanje brez- poselnosti in zaštopniki trgo- vske zbornice iz Los Angelesa. J. A. Kerr, predsednik zborni- ce, je sугestiral, da se proti brezposelnim delavcem, ki pri- hajajo iz drugih držav v Kalifor- nijo, pošlje milenične, toda Rolph je pobijal ta načrt. Rekel je, da bi ga bilo težko izvajati in pristavil, da bi bile aretacije na obtožbo potepuške prav tako učinkovite.

"Kalifornija bo akrcbela za svoje brezposelne," je dejal Rolph, "toda podpirati ne more delavcev, ki prihajajo iz drugih držav." Kako Kalifornija po- dpira svoje brezposelne, pokazu- jejo razni slučaji. Stanley Cy- ran je nedavno umrl valed po- sledic stradanja na nekem za- puščenem stavbišču v Torrancu, predmestju Los Angelesa, ko je bil odpuščen iz splošne bolni- nice v Los Angelesu.

Neki mladi par, ki ni zavžil dva dni ničesar, je policija na- šla pod nekim mostom. Zakon- ca sta imela otroka, ki ni okusil mleka več dni. Posledica stra- danja so bile vidne in val so bili odpeljeni v bolnišnico.

Martha Steiner, stara 17 let, se je valed gladi zgrudila na ce- sti. Na policiji je povedala, da ni imela ničesar gorkega v ustih že teden dni. To so nekateri zgledi, ki pokazujejo, kako dr- žava Kalifornija skrbi za svoje brezposelne.

Gangster Diamond umorjen
New York. — Jack "Legs" Dia- mond, notoričen gangsterki vođa, je bil v petek ustreljen od last- nih pristašev, ko je stopil v svo- jo sobo v Albanyju, potem ko je vso noč slavil s prijatelji svojo oprostitev na sodišču zaradi ob- tožbe nasilnega odvedenja. V so- bi so ga čakali trije moški in ko je vstopil, so počili trije strel in Diamond je obležal mrtev. Morilci so nato izginili brez sledu.

V dvajsetem stoletju!
Brusel, 19. dec. — Belgijski katoliški škofje so danes izdali pastirski list, v katerem pravi- jo, da državniški zato ne morejo rešiti ekonomske krize, ker se na svojih konferencah nikoli ne spomnijo na Boga.

DELAVSKA ZAKO- NODAJA PRED KONGRESOM

Norris in Wagner predlagata ve- like apropiacije za vladna de- la. La Follette in Costigan pa sta za direktno takojšnjo pod- poro. La Guardia ima predlogo za vladno zavarovanje

Washington, D. C. — Dasi je bilo kongresu izročenih več predlog za direktno in indirektno vladno podporo brezposelnim in je to vprašanje najakutnejši problem v državi, ni nobenega iz- gleda, da bi se kongres v bližnji bodočnosti posvetil reševanju teh vprašanj.

V senatu je vse legislativno delo v zastoji radi boja s Mose- som, ki noče odstopiti od kandi- dature za nadomestnega pred- sednika senata, izvoljen pa ne more biti brez podpore republi- kanov in insurgentov, ki se proti njemu borijo. Delo v tej zbor- nici bo v zastoji, dokler ni izvol- jen nadomestni predsednik.

V zgornji zbornici so predložili predloge za reševanje brezposel- nosti senatorji Norris, ki zahteva tri milijarde dolarjev za javna dela, Wagner, ki predlaga v ta namen dve milijardi, ter La Follette in Costigan.

Predlogi zadnjih dveh se na- našata na takejšno pomoč brez- poselnim. La Follette predlaga apropiacijo 250 milijonov do- larjev, Costigan pa 125 milio- nov, katere vsoata naj se porabi do meseca julija, in nadaljnjih 250 milijonov za vladno podporo v prihodnjem fiskalnem letu. Predlagane vsote so subvencije iz federalne blagajne krajepisim in državnim vladam, ki imajo svoje akcije za podpiranje bed- nih.

V spodnji zbornici pa je kon- gresnik La Guardia izročil pred- logo za vladno zavarovanje proti brezposelnosti. Slični načrt bo predložen tudi v senatu.

Ker pa sta se obe zbornici za- pleli v debato o zunanji politiki administracije nanašajoč se na črtanje vojnih dolgov in mora- torij, je nasprotnikom vladne "dole" ta debata ravno prav pri- šla, ker se bo s tem navleklo ukrepanje o omenjenih predlo- gah in sploh o domačih zadevah.

PROVINCA ONTARIO SE JE PODALA BANKIRJEM

Na njih zahtevo je prišla s dra- stičnimi redukcijami

Toronto, Ont. — Ontario je prva kanadska provinca, ki se je podala bankirjem, ki zahtevajo od vlade drastične redukcije. Ob- činske uprave so bile instruira- ne, naj pričnejo "popuščati."

Provinčna vlada je sklenila reducirati svoje letne izdatke za pet milijonov. To bo dosegla s redukcijo plač od kabinetnih ministrov do slednjega vladne- ga uslužbenca, vključevši civil- service uslužbenca, kot je nazna- nil provinčni justični minister. Okrajnim oblastem je bilo tudi sporočeno, naj znižajo stroške v zvezi z gradnjo in popravilja- njem cest.

Ubila hčer iz usmiljenja in sebe
Glendale, Cal. — Da reši svojo 20-letno in trajno pohabljeno hčer trpijenja, je Irka Rosebud Harris zadnji petek oddala v njo osem strel. Ko je videla, da je hči mrtva, je šla v kopalnico in odprla pišto. Bila je že mrtva, ko so prišli sosedi, ki so slišali strele. Mati je bila stara 40 let.

Nemčija ne more plačati obilgacij

Poročilo komiteja se glasi, da nemške železnice ne bodo mo- gle plačati vsote \$165,000,000 v reparacijah, ker so bankro- tirane

Basel, 19. dec. — Komitej Ban- ke za mednarodna plačila v Bas- lu, ki je proučeval možnosti Nem- čije glede plačevanja reparaci- je, je podal izjavo, v kateri naga- la, da Nemčija ne bo mogla pla- čati niti pogojnih niti nepogoj- nih obveznosti, kot predvideva Youngov načrt. Znamenja kaže- jo, da bo komitej v svojem konč- nem poročilu priporočil podaljša- nje Hooverjevega moratorija za najmanj dve leti, ker so nemške železnice v takem položaju, da ne bodo moge uravnovesiti svo- jega budžeta v prihodnjem letu.

Nemške železnice so bankroti- rane in valed tega je vsako upa- nje glede izplačitve \$165,000,000 v reparacijah izključeno. Dohod- ki železnice leta 1930 so padli za 13%, v tem letu pa so valed po- ostritve ekonomske krize padli za 28%.

Sinoči se je svedelo, da tri ne- vtralne države — Švica, Holand- ska in Švedska — zahtevajo mo- difikacijo Youngovega načrta s namenom, da se pomaga Nemč- ji, da bo lahko zmagovala neka- tere obilgacije.

Padec nemške industri- ske produkcije

Velika industrijska firma su- sumpdirala plačila

Berlin, 19. dec. — Uradne šte- vilke, ki so bile včeraj objavljene, pokazujejo, da je industrijs- ka produkcija v Nemčiji padla na stopnjo 1. 1900. Vrednost pro- ducije v tem letu se cenil na \$4- 500,000,000, kar je tri milijarde manj kot 1. 1929. Državni dohod- ki so se znižali od \$18,000,000- 000 l. 1929 na \$13,000,000,000 v tekočem letu.

Borsig Locomotive Co., ki je bila ustanovljena l. 1897, je vče- raj suspendirala plačila. Družba je bila prisiljena ukiniti plačila kljub dejstvu, da je prejela na- ročil v vrednosti tri milijone do- larjev.

Hanomag Automobile Co. je tudi morala suspendirati plačila, ker ni mogla dobiti kredita v vsoti sto tisoč dolarjev.

Vodja fašistične revolucije v Av- striji oproščen

Dunaj, 19. dec. — Dr. Walter Pfrlemer, vođa avstrijskega helmwehra, in šest njegovih to- varišev, ki so organizirali revol- ucijo za strmoglavljenje obstoječe- ga režima 13. septembra in so bili potem obtoženi veleizdaje, so bili oproščeni na obravnavi, ki se je vršila v Gradcu.

Dasi je Pfrlemer odprto pri- znal, da nasprotuje republiki in da se je odločil, da jo strmoglav- ji, je poročal, katero so tvorili kmet- je, spoznala obtožbenca nekrivim. Val obtoženci so bili sinoči izpu- ščeni na svobodo. Pozneje so bili gosti na banketu, katerega so jim priredili helmwehrovci, av- strijski fašisti.

Vlada je izdala novo naredbu, ki prepoveduje politične shode po vsej državi za dva tedna. Na- redba je sinoči stopila v veljavo, toda fašisti v Gradcu so kljub temu najeli mestno dvorano za shod, katerega se je udeležilo krog štiri tisoč ljudi in na kate- rem so govorniki hujskali na str- moglavljenje republike, policija pa je vse to mirno gledala.

Bonecour resigniral iz socialistič- ne stranke

Pariz. — Paul Bonecour, ki je reprezentiral Francijo v Ženevi v škodo socialističnemu gibanju, je podal resignacijo kot član francoske socialistične stranke. Izjavil je, da je to storil radi tega, ker ne soglaš s razoro- žitveno politiko stranke, "ker ograža interese njegove domovi- ne."

PROFESOR KRI- TIZIRA VLADNO POLITIKO

Priporočilo administracije za ob- davčenje malih dohodkov je absurdno. Ameriški bogatini najmanj obdavčeni

New York. — Mellonov dav- čni načrt, katerega je Hoover priporočil kongresu v svoji po- znanici, je našel resnega kritika v E. A. Seligmanu, profesorju ekonomije na Columbia univer- zi, ki je karakteriziral načrt za absurdnost.

Ako ga bo kongres odobril brez večjih sprememb, bodo re- lativno najbolj udarjeni delavci, ker načrt predvideva davke na nizke dohodke, za samske osebe od en tisoč dolarjev naprej in za poročene od dva tisoč dalje. Zvišani bi bili tudi davki na ve- like dohodke, ampak tukaj je administracija bolj obzirna, po- sebno še glede davkov na ded- čine.

"Plače so bile že toliko znižane in brezposelnost tako velika, da so bili letni dohodki milio- nov ameriških državljanov po- tanjšani v grupo, ki prejema en tisoč do \$1200 na leto. In zahtevati od teh ljudi, da utrpijo na- daljnje davke, bi bilo krivično, posebno še, ker bi se temu lahko izognili s spremembo davčne akame," pravi profesor Selig- man.

In ta sprememba je večje obda- venje bogatih slojev in predvsem zvišanje davkov na dedščina. Hoover in Mellon priporočata zvišanje slednje postavke od 20 do 33%. Profesor Seligman pravi, da je to zvišanje "absurdno nesnadnostno" in omenja, da je dedščinski davek v vseh deželah veliko večji kot v Ameriki. V Evropi znaša od 50 do 75% in v nekaterih državah celo 98%.

"Ako bi Združene države ima- le enake davke na dedščine kot jih ima Anglija, bi vlada letno lahko dobila 650 milijonov do- larjev, kar je več kot bi pa zna- šali novi davki na konsum in alično in povrhu bi se omogoči- lo izvetje davkov na nizke do- hodke."

Karakteristično od admini- stracije je tudi to, da priporoča zvišanje davkov le za dobo dveh let, dasi ogromni vladni deficit, ki bo v prihodnjih dveh letih dosegel štiri milijarde in pol, kakor tudi gospodarska kon- junktura, govori drugače. To zvišanje davkov ne bo začasno, ampak je stalna perspektiva še večjih davkov za nedogledno do- bo.

To posebno še, ker ni upanja, da bi vlada kolektala vojna po- sojila iz Evrope. Vsaj Hooverje- va administracija je naklonjena "moratorijem" in tudi črtanju, ako je to potrebno, da se ban- krotirano Evropo obvaruje pred boljševismom. Brezme teh dol- gov bo seveda padlo na ameri- ško ljudstvo, največ na prepro- sto ljudstvo, kar vlada v Wash- ingtonu, pa naj bodo na krmi- lu republikanci ali demokrati, bo v prvi vrsti protežirala bo- gate sloje tudi v bodoče, dokler ne bo prišlo na krnilo delavstvo ali pa vsaj zastopano v kongre- su s močno opozicijo.

Stavka tekstilnih delavcev na Angliškem

London. — Pettitov tekstilnih delavcev je zastavkalo proti Wolsey Textile Co. v znak pro- testa proti novim priganjalskim metodam. Družba je naznanila, da bo odpustila vse delavce, ako se v teku enega tedna ne vrnejo na delo.

Železnica reducirala mese- Chicago. — The Great North- ern železnica se je pridružila Il- linois Central in Northwestern v redukciji mezd. Vsem kler- kom so bile plače znižane od 10 do 20 odstotkov.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LARNA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodna in Zdravstvena (Loven Chicago) in Kanado \$2.00 na leto, \$1.00 na pol leta, \$1.50 na četrti leta; na Chicago \$2.00 na leto, \$1.00 na pol leta; na ino- amstvo \$2.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$2.00 per year, Chicago and Clero \$1.50 per year, foreign countries \$2.00 per year.

Cene glasilov po dogovoru. Recepti se ne vračajo.

Advertising rates on agreement. Manuscripts will not be returned.

Naslov na vsa, kar ima stik s Nacim:

PROSVETA

2657-48 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oglepisu, na primer (Nov. 30, 1931) poleg vsakega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potrebno na- ročiti. Posredila jo preloščeno, da se vam list ne ugradi.

Koliko zaležejo kampanje za brezposelne

Pomožni odbor za brezposelne v Chicagu je navedel deset milijonov dolarjev. Kampanja je bila oficijelno zaključena v soboto, toda odbor še vedno rad vzame prispevke, ker "potrebuje veliko več." Enak odbor v New Yorku je navedel osemnajst milijonov dolarjev. V vseh mestih fehtajo.

Poleg ter so še druge privatne kampanje za reveže. Vsa večja nazadnjaška časopis zbirajo svoj sklad. Na primer The Chicago Daily News zbira denar za "sto najrevnejših družin v mestu", ki bodo pogostene na božič; v newyorškem mestu ima The New York Times — silno konservativen list, v katerem bi tudi kemik zastojal iskal trohlo političnega ali socialnega radikalizma — tudi svojih "sto najbednejših družin". Nabrana vsota za teh sto družin v New Yorku znaša letos \$68,798 ali povprečno okrog \$688 na družino.

Če je ta vsotica — \$688 — praktično merilo ameriških kapitalistov za podporo najbednejših revežev, so vse pomožne kampanje po deželi ogromne fiaske.

Po najkonservativnejšem računu je danes deset milijonov brezposelnih delavcev v Združenih državah. Večina teh ima žene in neodrasle otroke in večina je delala komaj nekaj mesecev v zadnjih dveh letih. Vsi so danes v pomanjkanju bolj ali manj; vsi potrebujejo pomoči v tej ali oni obliki.

Na podlagi omenjene vsotice, ki jo je nabral newyorški časopis za "najrevnejše družine", bi ti brezposelni delavci potrebovali takoj približno sedem milijard dolarjev.

Vse privatne fehtarske kampanje po Ameriki ne bodo nikdar zbrale niti desetih odstotkov te vsote. Tudi mestne in državne oblasti ne zmorejo tega. Vse skupaj je le revno jgrčkanje s človeškimi čustvi, kapljica v jezero, vse skupaj le draženje revnih ljudi.

Edina institucija na ameriškem kontinentu, ki ima dovolj kredita za to vsoto — in tudi večjo vsoto — in ki bi lahko izdatno pomagala slehernemu brezposelnemu delavcu, je federalna vlada. Federalna vlada bi lahko dobila kredit — najela veliko posojilo — za financiranje dela in nujne podpore in plačila bi obrestni in davniški in naknadnim davkom na velike dohodke.

Edino na ta način bi se depresija omilila kakor bi se morala omiliti v tako bogati deželi.

John A. Simpson, predsednik Farmer's Unije, je pokazal senatnemu agrarnemu odboru v Washingtonu ček za 75 centov, ki ga je neki farmar prejel od menarskega prekupčevalca za — sedem ovac. Simpson je dokazal odboru na podlagi podatkov poljedelskega departmanta, da so mesarji na drobno prodali te ovce najmanj za \$83. Simpson je dejal, da ta incident demonstrira, da je "nekaj silno narobe" v ameriškem gospodarskem redu.

Dajmo malo pomisliti in se vprašati, kaj bi bilo takega narobe! Vsekakor ho treba Solomona, da to stvar pogrunta in razreši. Far- mar ne more uganiti, kaj je narobe, zato prodaja ovce po 75 centov za sedem glav! Ampak modri ljudje pravijo, da gospodarski red je dober, le ljudje so zabliti kot noč. Dotični far- mar se ne bi nič pritoževal, če bi bil on lastnik klavnice in bi takole kupoval ovce, teleta in biko... Rešitev je torej enostaven: skrbimo, da bomo vsi kapitalisti, pa bomo vsi zado- voljni...

Kratek dopis v železničarskem glasilu La- bor iz Washingtona se glasi:

"Ako hočete, da bom boljše in sovraž- nik svoje rodne domovine, vzemite mi delo in ponudite mi miloščino! Če hočete, da bom to, dajte mi delo s pošteno plačo! — Takšno je danes mnenje velikega števila železničarskih delavcev. — J. H. E., St. Louis, Mo."

Ker to še ni mnenje večine vseh delavcev, se vladarji Amerike še ne brigajo za to mne- nje.

Mir ljudem — y zemlji! — — — —

Glasovi iz naselbin

Zanimiva beležka iz raznih krajev

(Dopisovalci in poročevalci domačih vesti, ki jih Prosveta prinaša dneвно v koloni "Glasovi iz naselbin", naj vstopajo podpisano svoje polno ime in gver- dejo naj naslov, kar naj napiše, da jasneje za svojo pripetkev. Poročila in dopisi naj bodo jedrnat, kratki in razumljivi; upoštevajo morajo biti v dostojnem tonu. Na anonimna glasila in dopise se ne bomo osrli.)

Malo odgovora

Detroit, Mich. — Moj dopis v Prosveti št. 277 ni ugaljal Frank Tehovniku. Je že tako, če nevedoma mački na rep stopiš, vaeeno zamijavka. Ako bi on imel po- štene namene za skupno delo, bi odgovoril celi postavki mojega dopisa. O zapadnem delu nasel- bine, okoli Delavskega doma, se glasi dobesedno: Pred par leti smo ustanovili klub št. 115 na za- pad. strani. Tam je naseljenih veliko naših rojakov. Ako bi se res zavedali kako na časa sli, da se politično organiziramo, bi vsi pristopili v klub in če taktika ni dobra, saj se lahko spreme- ni. Posameznik izven ene ali druge organizacije se ni nikdar predelal njihovega delovanja. Kolikor jaz razvidim delokrog naših rojakov okoli Slov. delav. doma, se vodi samo osebna politika. Da bi bil res skupno nastopili za koristno delo, je deveta briga."

V zgoraj navedenem odstavku sem imel v mislih celo naselbino na zapadni strani mesta, koliko se udeležuje na političnem polju, ne pa posameznikov kot on zavija. Ako bi bil on res tako dober organizator kot se izdaja v nekaterih njegovih dopisih, bi mu moral skoraj dati priznanje (ako bi ga ne poznal), ker res piše kot da je najboljši propaga- tor skupnega dela. Kar pa ne od- govorja resnici. Zunanemu sve- tu se lahko meče pesek v oči, raz- umnim Detroitčanom ga pa ne more, ker nimajo nobenih dokazov, da takó dela kot se v javnosti pokazuje. S tako zmoglostjo kot jo on trobi v časopisih bi lahko dosti koristil pokretu, ako bi bil politično organiziran (to ga še čaka). Zakaj pa ne pove javnosti, v kakšno politično organiza- cijo spada? Mogoče mu bo masa sledila ter se politično organizi- ralo a njim na krmlu.

Njegovo logiko o pašniku pa lahko denem za klobuk. Čreda v Ameriki ne bo popred prišla sku- paj, da bo politično vzgojena. F. Tehovnik nadalje omenja, da mi je skupno delo "deveta briga". Kakšno skupnost misli, ne vem, vem pa to, da ne obstaja nobena druga politična organizacija na zapadni strani mesta kot klub št. 115 socialistične stranke. Nada- lje je pred 5 leti obstajal izobra- ževalni klub. Ustanovljen je bil na podlagi, da se priklapi h ko- munistični stranki, kar se pa ni izvedlo. Sprva je vodil taktiko, da se uniči slovenski socialistič- ni klub št. 114 (Frank Tehovnik je bil član izobraževalnega kluba).

Sklicana je bila na hitro izre- dna seja delničarjev Slov. del. doma, da se ima preseliti list "Delavec" iz Chicaga in da bo naselil v S. D. dom svoje uprav- ništvo. Predlog delničarjev je bil sprejet, da se ustrezno izobra- ževalnemu klubu, oziroma, da se sme list "Delavec" naseliti v Do- move prostore (podpisani sem glasoval za predlog in obenem daroval gotovo vsoto v pokritje stroškov za selitev). Že v drugi številki, ki je izšla v Detroitu, je imel več spisov osebne vsebine na naše stare sotrdušnike sociali- stične stranke, namesto da bi go- jili solidarnost med delavstvom (dopisi enake vsebine kot F. Tu- hovnika). Zgoraj imenovani klub je pa pričel taktiko in ime tako hitro spreminjati, da je težko zasledovati njihovo delovanje. Najprvo je zamenjal ime "Pro- svetni odsek SND". Slab spora- zum med člani in depresija mu je onemogočila aktivnost ter končno je prišel na pomoč potom združitev "narodni pevski zbor Ljubljanski Vrh" in si osvojil ime "Pevski in dramatično dru- šтво Slavec" na nestranskarški podlagi."

Nadalje obstaja več podpornih društev in organizacija Sloven- ski del. dom. (V zadnjem je tu- di odbornik F. Tehovnik.) Od- borovih sej se ne udeležuje, ali v predzadnjem dopisu celo kri- tizira akcijo ostalih odbornikov SDD v korist siromakom, ki so brez strehe ter govori o nekakih mrčesih. Poznane so mi žrtve dandane človeške družbe, ki so primorane prenočevati v SDD in ni nobenega vprašanja o kak- šni nesnagi. Za časa njihove za-

poslenosti so pa domu več koris- til kot F. T., če živi še sto let. (Kje je njegovo skupno delo, kje je njegov radikalizem?)

Peter Benedict.

Pismo iz Holandske

Lutterade Holandska. — Se- danj se podpisani nahajam tukaj v Holandiji. Ta kraj je zelo pri- jazen in lep, prav tako pa so lepi tudi srebrni holandski goldinarji. Srebra in zlata se bolj malo dobi v Evropi.

Tukajšnji slovenski naseljen- ci imajo svoje podporno društvo, ki nosi ime Jugoslovansko pod- porno društvo. Že večkrat so me vprašali, kako da so v Ameriki slovenska društva vpeljana, po- sebnost društva SNPJ, da tako napredujejo. Povedal sem jim in objubil, da jim preskrbim tudi kopijo pravil SNPJ.

V Ameriko se moram vrniti do 15. aprila. Zelo rad bi dobil sem stenski koledar SNPJ in dnevnik Prosveto za tri mesece. Še vedno so mi ti koledarji o- stali v spominu, kajti tudi jaz sem bil nekoč član SNPJ. Vesele praznike in novo leto!

Frank Podbešek, Azalia Str., No. 9, Post Lutterade, Limburg, Holland.

Slava in mir!

Yukon, Pa. — Te dni se spet prepeva slavo onemu, ki je na višavah, z željo miru ljudem, ki so v nižavah. — Na povratku iz stare domovine sem se bil u- stavil v New Yorku. Vozil sem se s taksijem. Videl sem veli- kansko armado brezposelnih. Šel sem med nje. Tudi Slovenci so tam. Eden mi je pravil, da so že nekateri dve leti brez dela. Razume se, da ti brezposelni proletarci v slabem stanju. Sla- bo so oblačeni, razčepani so in njihovi želodci so prazni. Zima pritiska in nimajo kam položiti trdne glave in okostnjakov.

Mnogo ljudi je v tem letu zgubilo vse svoje prihranke v skrahiranih bankah. Vse to jim je prinesel modri sistem seda- nje pravilne uredbe veljakov, ki tako vodijo produkcijo in dis- tribucijo, da je danes na milio- ne lačnih in brez dela in le pa- ščica trebušnikov se valja v izo- bilju in kontrolira vse bogastvo dežele. Ako bi delavstvo znalo rabiti svojo moč z glasovnico bi se kaj takega ne moglo go- diti. Ker pa delavstvo tega še se- danj ne zna, pa morajo trpeti vsi skupaj.

Tukaj v West Newtonu je na 15. okt. zaprla svoja vrata ban-

ka z imenom Farmer's and Mer- chant's Bank. Vlagateljem za- gotavljajo, da bodo dobili vse povrnjeno v gotovem času. Vsaj tako jih tolažijo, da li se bodo te obljube uresničile, o tem se pa bomo prepricali pozneje. To je dobro mazilo, da se ljudstvo pre- več ne razburi.

Joseph Robich.

Mir ljudem!

Milwaukee, Wis. — Spet po- božno ljudstvo poje in moli po cerkvah: slava Bogu na viša- vah in mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje. Vprašanje pa je: kdo je dobre volje? Na milijone delavcev in delavk je v tej de- želi, ki niso dobre volje. Kako neki naj bi bili? Preklinjajo se- danji družabni red, ki jim od- reka pravice, da bi s poštenim delom zaslužili za svoje življen- je. In koliko tisočev družin je lačnih. Na milijone ljudi zmru- zuje in ječi v pomanjkanju... v najbogatejši deželi na svetu!

Le malo ljudi bo zadovoljnih in dobre volje čez praznike in tisti ne bodo pili ne slavo Bogu na višavah ne oznanjali mir lu- dem na zemlji. Oni se ne briga- jo za nikogar kot le zasa. Oni so vse na svetu, ostale množice ljudstva pa so uboga paga, ki mora garati, potem pa gladovati in zmružovati.

Največ denarja po statistiki je koncentriranega v sledečih državah: V New Yorku pride na osebo \$211, v Michiganu \$157, v Ohnu \$144, Minnesota \$123, Illinoisu \$89, Indiani \$59, Wisconsinu \$54 itd. Iz tega se jasno vidi, kdo ima mir na zem- lji in je dobre volje.

Prihodnje leto bodo volitve. To bo prilika, da delavstvo po- rabiti moč glasovnice sebi v prid. Glasuje naj za svoje delavske ljudi, ki so predstavniki delav- ske organizacije in ki bodo za- stopali delavske interese. Potem šele bo delovno ljudstvo lahko pelo slavo in reklo: mir ljudem, ki so dobre volje! — Joseph Ule.

Z "idejo" naj se preneha

Barberton, O. — Zanimivo je čitati Prosveto. V njej so vesti z vsega sveta, in to posebno v dnevniku. Čitam jo že približno 15 let in lahko rečem, da Prosveta še ni bila nikdar tako popoln list kot je ravno sedaj. S tem se- veda ni rečeno, da se strinjam absolutno z vsem, kar je v njej napisanega. Nekateri dopisi so preizkušni; naprimer nekateri glede odposlancev v Rusijo. Po- stali so sovražni. O odposlancih- vi ideji bi se lahko prenehalo pi- sati, ker ni več zanimanja za- njo. Sedaj vemo, da naš narod v Ameriki ne bo poslal odposlan- ca v sov. Rusijo, saj je bila ve- čina dopisnikov proti.

Ce je res, da je v Rusiji tako dobro, zakaj pa ne gredo ruski delavci iz Amerike v Rusijo? Saj je njihova rojstna dežela! Kot

mi je znano, je še v Ameriki nad- stotisoč Rusov, ki jih tepe bleda prepiša z nami vred. Tako bi bilo po mojem mnenju boljše, da se mi zanimamo za naše tukajšnje razmere, kajti tukaj živimo že dolgo vrsto let. Ako koga veseli v Rusijo, mu je pa odprta pot. Mnogo jih je že šlo, nekateri so se vrnili in vsak je slabo poročal o Rusiji.

Mnogo poročevalcev se pohval- no izraža o Rusiji, so pa leti ve- činoma taki, ki še nikdar delali niso; zaplešejo le tisto, kar jim tolmač pove. Taki poročevalci ni- so zanesljivi. Bil pa bi zanesljiv poročevalec le tisti, ki bi bil zmoe- žen in pripravljen za vsako de- lo prijeti in bi znal ruski jezik govoriti. Mislim pa, da takih de- lavcev med Slovenci v Ameriki je zelo malo, da bi znali ruski. In pri vsem tem bi moral biti komu- nist; če bi poslal poslanca kak- šna druga stranka, ne bi komu- niste zadovoljil, pa če bi še tako dobro pisal o Rusiji, vsaj vseh ne. Zato je priporočljivo, da se preneha z debato v Prosveti o ruskem odposlancu.

Alois Ocepek.

Veselica društva št. 299

Walsenburg, Colo. — Društvo št. 299 SNPJ priredi veselico v četrtak, dne 24. dec. zvečer v Pavilion dvorani. Začetek ob 9. uri. Članstvo je naproseno, da se udeleži v velikem številu. Pripravite tudi svoje otroke, ker se bo igrala na naši veselici tu- di Miklavž, ki bo prinesel darila. (Nečlanski otroci bodo rav- no tako deležni daril.) Društvo uljudno vabi vsa okoliška dru- štva in posamezne rojake, da se udeležijo naše veselice. Zabave bo dovolj za vse in postrežba bo prvovrstna v vseh oziirih. Torej na svidenje 24. dec.!

Mark J. Tezak, tajnik.

Delavski problemi

La Salle, Ill. — Leto 1931 se bliža svojemu zatonu. Razne sku- pine, organizacije in korporacije delajo račune in pregledavajo svoje poslovanje. Tudi delavec se bo mogoče za trenutek ustavil ter pogledal skozi leto, koliko mu je prineslo dobrega in koliko tr- pljenja. Ne bo mu treba seštevati- nikake bilance, kajti večina delavstva ni zaslužila niti za naj- potrebnejše življenje.

Leto 1931 je bilo za delavca le- to trpljenja in pomanjkanja kot ga v tej deželi že dolgo, dolgo ni bilo, v zvezi temu, da delavstvo in kmetovalce producira vsega v izobilju. Pomanjkanje v deželi, kjer so skladišča polna vsega, če- sar človek potrebuje, ljudje pa stradajo, ampak to so posledice našega anarhističnega gospodar- stva; na eni strani vsega v izo- bilju, na drugi pa stradanje.

Ko bi ne bilo v tej deželi tako razvitega kmetijstva, ki bi ne imeli industrije za proizvajanje potrebščin, potem bi se človek rekel, da je pomanjkanje kolikor toliko upravičeno, kajti ako de- žela ne pridelala kar ljudstvo po- trebuje, potem je logično, da lu- dstvo ne more teh dobrot uživati. A v tej deželi, kjer so skladišča polna vseh potrebščin, kjer kme- tje pridelajo mnogo več kot mo- re ljudstvo povziti, v tej deželi ni vzroka za pomanjkanje, samo gospodarstvo je treba urediti ta- ko, da bo ljudstvo produciralo za svoje potrebe, ne pa za profite lakomnega sistema, ki danes vla- da deželo.

Živimo v sistemu, ki hoče čis- to uničiti in zaslužiti delavca, kmeta in malega obrtnika. Indus- trialna spuznjost je danes že kompletna kmetijstvo bo tudi kmalu pod popolno kontrolo ban- kirjev in trustov, in ker ni ame- riško ljudstvo pripravljeno, ker ne zna samostojno misliti, se la- hko zgodi, da dobimo nekega dne še popolno politično diktaturo, ki bo ubila sleherni sled nekdanje svobode in neodvisnosti, na kate- rih temeljih in načelih je bila ta dežela ustanovljena.

Znamenja kažejo, da se ta si- stem ne bo mogel dolgo vzdrži- ti; je preveč korumpiran in gnij v svojih temeljih. Pride nekaj novega — in kaj? Ali je ameri- šk delavec in kmetovalec pripra- vljen vzeti usodo v svoje roke, kadar in če pride sprememba? Sedaj še ni nobenega upanja na to možnost, kajti ni nobene orga- nizacije dosti močne, ki bi vodila kmeta in delavca na njunih potih novih doživljajev. Če spremem- ba pride, bo prišla od tam, od koder si jo delavec in kmet naj- manj želita. Zatorej je za potre- bna dobra močna gospodarska in

(Dolje na 3. strani.)

Če bi jaz bil diktator —

Newyorsk liberalna revija "The Nation" je pred nekaj tedni vprašala pol ducata za- nih ekonomov, mislecev in kritikov, kaj storili, če bi bili oni danes diktatorji Zdru- ženih držav. Objavljeni odgovori so zanimi- Prvi, ki je odgovoril, je Stuart Chase, ekono- ski reformist v New Yorku.

Če bi bil on danes diktator — piše Chase — bi najprvo odpravil carinski zakon in er- vsa vojna posojila Evropi. Nato bi razpus- armado in mornarico, organiziral pa bi mo- letalsko floto in močno federalno policijo. Gu- bo na carini bi takoj pokrtil z milijoni armado in mornarico — in še ostalo bi mo- Potrte generale in admirale bi deportiral do smrtne penzije.

Za finančni in ekonomski program bi imel najboljšje ameriške strokovnjake v or- nalni odbor, obnovil dohodninski davek iz v- ne dobe in zaplenil vse osebne dedščine do \$100,000; priznal bi Sovjetsko unijo in ji d- dolgotrajne kredite na ameriško blago; iz- prosperitetne bonde za pet milijard dolarjev za javne gradnje, ki absorbirajo najmanj mi- lijon brezposelnih delavcev (ceste, kanale, regulacije rek, poslopja, pogozdovanje, iztrebl- nje "slumov" v mestih, zabavišča itd.) Kem- kalno divizijo bivše armade bi mobiliziral v- vojno proti škodljivemu mrčesu z največ- silo in vsemi znanstvenimi pripomočki, ki n- na razpolago. Obenem bi iz bivšega vojašt- va in mornarištva izbral najboljše prostovolj- ce drugo vojno proti ganježem, raketirom v- vsem organiziranim zločincem v ameriških m- stih na takojšnjo kapitulacijo ali smrt. V- mlade zločince bi poslal v šolo za popravljan- vse stare pa na samotni otok v Pacifiku in d- bi jim veliko zalogo orožja, streliva in bomb. Trdovratne kapitaliste in vse tiste, ki bi na- bolj kričali in se upirali reformam, bi posla- pa v Alasko na hladno.

Nato pride na vrsto socialno zavarovan- z najboljšim znanstvenim sistemom in vo- stvom in nagostejšim omrežjem federalnih p- sredovalnic ter industrijskih klinik za veš- nje delavcev, ki jih stroji izpodrinejo, za vse- poklice. Pokojnina za vse stare in onemog- Otroško delo prepovedano do osemnajstega l- ta. Ker sistem zavarovanja ne more takoj d- lati, pride nujna federalna pomoč za vse p- trebne primere: najmanj \$30 tedensko za vsa- ko družino, ki je v stiski.

Prohibicija? Prvi dan diktature bosta p- vo in vino postavno in zaželeno blago! Vla- ni monopol, ki upoli drugi milijon brezpos- njih in ubije z nizkimi cenami butlegarje v- enem mesecu!

Ko je vse to urejeno, predloži načrti od- bor vse svoje načrte. Glavni načrt:

1. Združitev vseh temeljnih industrij v- državne truste pod vladnim nadzorstvom, k- pa imajo obratovati neodvisno, kolikor je m- goče in brez vsake birokratične kontrole. V- delničarji zamenjajo svoje delnice za nove i- omejenimi dividendami na osem odstotkov Shermanov protitrustni zakon gre v muzej. Vsa konkurenca mora prenehati.

2. Federalna inkorporacija za vse družbe, ki imajo manj kot milijon dolarjev kapitala. Sem bi spadalo vse, kar ni vključenega v d- žavne truste.

3. Obvezne delavske unije za vse delavce. Minimalna mezdna lestvica.

4. Znižanje delovnika po najboljših me- todah.

5. Razdelitev republike v ekonomske eno- te s naravnimi mejami — in razne druge re- forme vsega življenja v deželi, da bo v skladu z- glavnim načrtom.

Medtem, ko glavni odbor in razni podob- bori izvajajo vse načrte, bodo potrebni mnogi dekreti. Izvedejo se po vsej deželi klinike kon- trole porodov in Margaretta Sanger bi bila d- rektorica te institucije. Solčna kopališča v- bližini vseh velikih mest. Takojšnja depozit- cija vseh državljanov, ki postavijo reklamu- napise ob javnih cestah. Vsi, ki se še p- drznejo govoriti o glasu v radio, pojdejo v klet- ke v sverinjaku. Vsi turisti, ki hočejo priti v- juga čez Rio Grande, morajo napraviti izku- njo v glavnih načelih civilizacije.

Diktator Chase bi dalje prepovedal izde- lovanje žvečilne gume, korsetov in trdih mo- škkih klobukov (derbies). Opustitev vse mo- volnene oblike ob vročih poletnih dneh bi bil obvezna. Cenzor filmov v Hollywoodu bi cen- suriral umetnost in ne moralo. Podbi bi dva- set štirjaskih milj New Yorka in prostor na- sadil z rožami in travo, tako, da bi New York mogel vsaj enkrat dihati.

Taka bi bila ameriška diktatura pod Stuartom Chasejem.

Vse to omenjamo zaradi tega, ker se lep- čita...

Za naslov "gospa"

Zastopnice nemške socialno demokratič- ne stranke v čehoslovanskem narodnem pred- stavitvu so vložile zakonski načrt, po katerem- more dobiti vsaka žena od 21. leta dalje, na p- sebnost prošnjo od oblasti izrecno dovoljen- noaiti javno in oficijelno naslov "gospa". Na- istem zakonskem načrtu je predvidena tu- zaporna kazen od treh dni do treh mesecev z- zaničevanje in zasramovanje oz. poniževanje neporočenih oz. tkrv. "nezakonskih" mater. Prav je tako!

Aforizmi Romana Rollanda

Hlapčevstvo ponižuje človeka — do ljube- ni do hlapčevstva.

Človekovi nazori razkrivajo njegov egoizem.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

Ljubljana, 5. dec. 1931.

Umrla so
Stari Loka je umrla mati profesorjev dr. Aleksa in dr. Ušeničnik. — V Skofiji je umrla učiteljica samostojna Jakobina Marinko. — Na t. pri Zagorju ob Savi je umrla grobljarin Ravnikar. — Ljubljani je umrl Viktor, rodom iz St. Vida pri. — V Gradcu in Avstriji je umrl Ivan Jurko, doma od Lorenca na Pohorju. — Beljski bolnici je umrla 49-letna karmenova žena Marija iz Zagreba.

Obračunavanje s sekro
V litijki okolici pri Sv. Križu so popivali mladi fantje in se ga že precej nalezli. Posebno se ga je nalezl Petričev Tone. Zato so mu dali v zidnici samo še dva kozarca vina, nato mu pa rekli, naj gre domov, ker ga ima že dovolj pod kapo. Fant je res šel, a fantovski ponos je bil užaljen. Zato je pričakal ponoči fante in jih napadel z nožem. Dva je ranil, naka je zbežal domov. Fantje so jo ucvrli za njim do doma. Tu se je Petričev branil s sekro. Fantje pa so ga s kolom pobili na tla, nekdo mu je izpulil iz rok sekro ter ga udaril z njo po glavi. Fant se bori doma s smrtjo.

S sekro nad dekleta
V Staro Loko pri Skofiji Loka je prišel služiti za hlapca k industrijalcu Dolencu 23-letni brezposelni Jože Mirt, doma s Tržiča. Pa ni bil dolgo v službi, ker je ukradel obleko. Toda Mirt ni šel nikamor drugam, še vedno je stanoval v Stari Loki. Podili ga niso. Imel je v okolici tudi dekleta Marijo, delavko v kranjski tekstilni tovarni. Dekle je kmalu spoznala fanta ter ni marala več zanj. Mirta je to tako užejilo, da je sklenil Marijo ubiti. Vzel je sekro ter počakal ponoči, ko se je Marija vracala s prijateljskega doma. Mirt se s sekro zbil Marijo na tla. Ko je udaril drugič, je zgrabil, a videl Marijo nezvestno na tleh, je mislil, da je namen izvršil ter je izginil v temo. Dekle pa se je onesvestilo le od strahu. Ko so poklicali zdravnika, je ugotovili ranano na glavi, ki pa ni smrtonosna. Jože Mirt se je sam javil naslednjega dne orožnikom ter priznal, da je hotel Marijo ubiti. Aretirali so ga. Izkazalo se je tudi, da je Mirt večkratni vlomilec.

Odstavljeni gorški nadškof
dr. Fr. Sedej je dne 28. novembra umrl. Nadškof je bil na priški fašizma s dovoljenjem Vatikana odstavljen komaj pred enim mesecem.

Rimski proces proti Slovincem

30 obtožencev. — Obtoženi 99 zločinov. — Zankajo krivdo
Tukajšnji dnevnik poročajo precej obširno o prvem dnevu rimskega procesa proti 30 obtoženim Slovincem. Pripomniti treba, da vsa ta poročila, ki lahko pridejo iz Italije, iz Mussolinijevega raja, ne morejo biti do celotna točna, ker so cenzurirana. Po teh poročilih posnemamo naslednje:

Pred izjemnim rimskim sodiščem, sodiščem za zaščito države in javne varnosti — podobno sodišče imamo tudi mi v Beogradu! — se je večeraj 4. decembra začel proces proti 30 obtoženim Slovincem. Sodišču predseduje general Saporiti, za železno ograjo pa tiči (kakor v zooloških vrtovih vseh 30 obtožencev, ki jih je fašistična policija lahko aretirala, preden so pobegnili čez mejo, kakor je to uspelo nekaterim drugim soobtožencem. Obtoženci, ki so za železno ograjo pred sodiščem, so: Ivan Lenardič, Zorko Jelenc, dr. Avgust Štillig, Hilarij Frančeskin, Lovže Černe, Anton Rutar, Srečko Logar, Jernej Lužnik, Gašpar Banko, Josip Ferluga, Matej Mihelič, Vincenc Čak, Lovže Mihelič, Drago Fonda, Anton Sosik, Ferdinand Racman, Peter Petar, Anton Daris, Andrej Abram, Vincenc Gorjup, Albert Mihelič, Anton Gropajc, Angel Čak, Marij Gustinčič, France Racman, Lovro Pavlič, Angel Škerlj, Viktor Petar, Anton Zobe in Mate Mihelič.

Obtožencev brani 12 od sodišča imenovanih odvetnikov. Procesu imenovanih odvetnikov. Procesu imenovanih odvetnikov. Procesu imenovanih odvetnikov.

Redek zanklad iz orlemia, avstrijski bik iz Ivona, ki je nikač stal pred palačo kralja Sargona v Asiriji pred pet ali šeststolet leti, je zdaj v orientalski inštitutu čikaške univerze. Ogromno delo je

Koliko je naših izseljencev po svetu?
Nekoliko števil
Pred dnevi je o izseljevanju naših rojakov predaval v radiu izseljenski nadzornik banake uprave v Ljubljani g. Fink. V svojem predavanju je navedel g. nadzornik tudi precej statistike o številu naših izseljencev po svetu. Seveda pa številke niso docela natančne, ker je sploh nemogoče sestaviti točno statistiko. Vendar naj vsaj te približne številke objavimo:

Po statistiki izseljenskega komisariata v Zagrebu se je izselilo zadnja leta iz naše ožje domovine:

1921 1. 2489 oseb	1926 1. 2131 oseb
1922 " 440 "	1927 " 2227 "
1923 " 1312 "	1928 " 3162 "
1924 " 1197 "	1929 " 1976 "
1925 " 1579 "	1930 " 1071 "

Skupno se je torej izselilo v teh zadnjih desetih letih 18,184 oseb. Ti so se izselili v prekomorske kraje (Amerika, Avstralija).

V evropske države pa se je izselilo od 1921. do 1927. leta skupno 15,557. Torej se jih je izselilo v prekomorske kraje nekoliko manj kakor pa v evropske. Izseljenski uradi računajo, da imamo svojih izseljencev:

v Franciji nad	16,000
v Nemčiji nad	30,000
v Holandiji nad	3,000
v Belgiji nad	3,000

Izseljenski referent pri banški upravi je hotel v izpolniteljev statistike dognati, koliko se je skupno izselilo naših ljudi v zadnjih 50 letih. V ta namen je banaka uprava zahtevala od vseh občin, da so poslala poročila, koliko oseb se je iz njihovi krajev izselilo v zadnjih petdesetih letih. Po odgovorih, ki se seveda le približno kažejo ali-ko našega izseljevanja, je sestavil izseljenski urad to-le statistiko:

Kočevje	17,328 oseb
Novo mesto	8,372 "
Krško	6,919 "
Murska Sobota	5,968 "
Ljubljana	4,925 "
Logatec	4,788 "
Litija	4,747 "
Kamnik	3,930 "
Kranj	3,908 "
Dol. Lendava	3,094 "
Šmarje pri Jelšah	2,684 "
Čelje	2,405 "
Dravograd	2,079 "
Cabar	1,909 "
Bredice	1,727 "
Gornji grad	1,652 "
Maribor, des. breg	1,276 "
Maribor, lev. breg	1,247 "
Konjice	1,118 "
Slovenjgrad	804 "
Lahko	812 "

Skupno torej nekoliko manj kot 80,000 izseljencev! Opozoriti pa je treba takoj, da je bila ta statistika sestavljena tedaj, ko je pod ljubljansko banovino spadal sicer Cabar, manjkala pa je vsa Bela krajina, odkoder je bil tok izseljevanja še močnejši kot iz kočevskega okraja! Če torej pristajemo še izseljence iz Bele krajine, lahko mirno trdimo:

Redek zanklad iz orlemia, avstrijski bik iz Ivona, ki je nikač stal pred palačo kralja Sargona v Asiriji pred pet ali šeststolet leti, je zdaj v orientalski inštitutu čikaške univerze. Ogromno delo je

GLASOVI IZ NASELDIN

(Nadaljevanje s 2. strani.)
politična organizacija kmeta in delavca, da ju usoda ne najde nepravilneje.

Delničarji družbe Slov. nar. doma v La Saffu bomo imeli zopet svoje letno aborovanje, in sicer v nedeljo 27. decembra, 1931, začeto točno ob 1. uri popoldne. Pridite, delničarji in delničarke na to sejo svoje organizacije. Vsako leto enkrat se pa že vsak lahko potruži, da pride na domovo sejo. Slišali boste letno poročilo vaših direktorjev in odbornikov, razmotrili bomo o maršnem, kar bi bilo v korist naše organizacije, posebno pa še sedaj v časih te depresije. Izvoliti bo treba tudi 3 direktorje in druge odbornike. Zato val na to sejo! Za direktorji SND.

Leo Zevnik, tajnik.

Vesti iz Detroita
Detroit, Mich. — Pred par meseci sem omenil gospodarske razmere tukajšnjih rojakov, njihovo kupovalno moč in možnost ustanovitve konsumnega društva med rojaki. S tem sem mislil, da se bo sprožila ideja ali pa vsaj zanimanje za stvar med rojaki v Detroitu, a kakor izgleda s stvarjo zanjkrat ni nič. Nihče se ni oglašil za ali proti. Znak, da se val strinjamo s današnjim sistemom izkoriščanja. Da, ves denar, kar ga zaslužimo, damo nasaj tistim, ki so največji nasprotniki delavstva in napredka. Zato pa ne smemo prav nič kritizirati sistema, kar hočemo tako in bo tudi tako ostalo vse dotakrat, dokler bomo tako hoteli imeti.

Rudarji v politični revoluci
Charleston, W. Va. — Konferenca članov West Virginia Miners' Union, katero vodita Frank Keeney, in Brand Scott, se je odločila, da skliče konvencijo v januarju z namenom, da ustvari pogoje za ustanovitev delavske stranke.

Amicus Most in Murray Bar
stranke v West Virginiji, sta priporočala pridružitve k socialistični stranki, ker je potrebna narodna organizacija. Sugestije so bile z navdušenjem sprejete.

A. J. Muste je priporočil politično "pozornega čaka nja."
Vprašanje pridružitve bo odločila prihodnja konvencija, na kateri bosta Norman Thomas in Muste predložila svoje argumente.

Spet štiri čikaške banke propadle
Chicago. — Zadnji petek so nadalje štiri banke v mestu in okolici zaprle vrata. To so Ashland State Bank, 1800 S. Ashland ave., \$1,600,000 vlog; Maywood State Bank v Maywoodu, \$1,100,000 vlog; Park Ridge State Bank v Park Ridgu, nekaj čez \$1,000,000 vlog; Melrose Park State Bank v Melrose Parku \$2,000,000 vlog.

Katoliška cerkev oropana
Chicago. — V petek zvečer se je pet roparjev pripeljalo v avtu pred poljako katoliško cerkev Sv. Trojice, 1118 Noble st. Dva sta ostala v avtu, trije so pa šli v kriptistijo, kjer sta bila dva duhovnika in blaginjak. Prilili so skupnika Stuzeka, da je odprl blaginjo, iz katere so vzeli okrog \$1000 in izginili. Istočasno je bilo zraven v cerkvi okoli 300 oseb, ki niso nič vedele, kaj se godi.

Ali ste naročili na dnevnik "Prosveta"? Podpirajte svoj list!

mo, da se je v zadnjih 50 letih izselilo iz vse Slovenije okrog 100,000 oseb. Izselilo od tod! Toda v teh petdesetih letih si je marsikdo ustvaril v tujini družino, ima otroke itd. Če vzamemo, da ima vsak od teh izseljencev ženo in enega otroka — a bo to štetje najbrž še premajhno —, potem je iz Slovenije v tujini nad 300,000 oseb!

To je cela armada!
Ze po statistikah, ki jih vodijo naše oblasti tu in v tujinah, vidimo, da se to štetje po občinah ujema z resničnostjo. Zakaj naše oblasti so naštele, da je Slovencev v USA okrog 250,000, v Argentini 20,000, v Južni Ameriki (v ostalih državah) 5800, v Kanadi okrog 6000 oseb, v Avstraliji 200, v Nemčiji 30,000, v Franciji 16,000, v Belgiji 3000, v Holandiji tudi okrog 3000 — torej skupno okrog 334,000.

Kadar govori Slovenec o svoji domovini, si misli lahko ves svet!

RAZNE VESTI

Veliki nočni pavlinček, ki je eden izmed največjih nočnih metuljev, je posebnost tudi v prehrani. V splošnem se hrani njegova gosonca s rastlinsko hrano. Ako se selo razmnoži, lahko uniči cele gozdove. V takih slučajih prinese primanjkovali rastlinske hrane, vseh česar se lotijo navadno tudi mesne. Napadajo vse žuželke, ki jih morejo le doseči. Najpogostejše pa napadajo gosonice sorodne vrste; lotijo se pa tudi svojih lastnih tovarišic. V ta namen se skrivajo v kak temnejši prostor in čakajo na mlomoidce gosonice. Ves svoj mehak in občutljiv trup skrijejo, le glava s močnimi grizali moli iz skrivališča. Napadeno gosonico požre pri živem telesu. Požrelost je tako velika, da ostane od napadene le mesnata koža nog in rožena glava s grizali.

Ta pohlep po živem mesu se opaža najpogostejše pri gosonicah, ki jih imajo zaprte v raznih opazovalnih zabojčkih. In ravno tu jih navadno ne hranijo z njim primerno hrano, kakršno najdejo v naravi. Vseled tega se zabudi v njih skrit nagon po svežem mesu, ki je večsah kar grozen. Razvije se v toliki meri, da pozneje, ko so že okusile sok mesa, nočejo niti sprejemati rastlinske hrane, ako niso v to ravno primorane. Najbolj razširjena in ukoreninjena požrelost po mesu se opaža pri gosonicah nočnih metuljev, ki po svojem telesu nimajo nikakih diščic. Ti, nam skoro nepoznani morilec, so navadno le na gozdnem drevju, vseh česar jih je zelo redko videti. Zato tudi ne opazimo njihovih slabih nagnjenj, ko se ti prebudijo v njih.

Tudi prvi napad, ki ga izvrši gosonca na svojo prvo artve, je znak podedovanega nagona. Napadalka zgrabi svojo artve navadno odzadaj ter ji zaadi svojo grizalo v mehko telo. Takoj se poodi svetlozelena kri, katero takoj požre. Seveda se napadna oteplje svoje morilke, a ji to popolnoma nič ne koristi; slednjič omaga in tedaj jo požre. Niti kože ne pusti, le noge in glava ostane na morilcu.

So celo gosonice, ki se ne branijo v ujetništvu poudenega jim surovega mesa vretenčarjev.

Kanibal med gosonicami

Veliki nočni pavlinček, ki je eden izmed največjih nočnih metuljev, je posebnost tudi v prehrani. V splošnem se hrani njegova gosonca s rastlinsko hrano. Ako se selo razmnoži, lahko uniči cele gozdove. V takih slučajih prinese primanjkovali rastlinske hrane, vseh česar se lotijo navadno tudi mesne. Napadajo vse žuželke, ki jih morejo le doseči. Najpogostejše pa napadajo gosonice sorodne vrste; lotijo se pa tudi svojih lastnih tovarišic. V ta namen se skrivajo v kak temnejši prostor in čakajo na mlomoidce gosonice. Ves svoj mehak in občutljiv trup skrijejo, le glava s močnimi grizali moli iz skrivališča. Napadeno gosonico požre pri živem telesu. Požrelost je tako velika, da ostane od napadene le mesnata koža nog in rožena glava s grizali.

Ta pohlep po živem mesu se opaža najpogostejše pri gosonicah, ki jih imajo zaprte v raznih opazovalnih zabojčkih. In ravno tu jih navadno ne hranijo z njim primerno hrano, kakršno najdejo v naravi. Vseled tega se zabudi v njih skrit nagon po svežem mesu, ki je večsah kar grozen. Razvije se v toliki meri, da pozneje, ko so že okusile sok mesa, nočejo niti sprejemati rastlinske hrane, ako niso v to ravno primorane. Najbolj razširjena in ukoreninjena požrelost po mesu se opaža pri gosonicah nočnih metuljev, ki po svojem telesu nimajo nikakih diščic. Ti, nam skoro nepoznani morilec, so navadno le na gozdnem drevju, vseh česar jih je zelo redko videti. Zato tudi ne opazimo njihovih slabih nagnjenj, ko se ti prebudijo v njih.

Tudi prvi napad, ki ga izvrši gosonca na svojo prvo artve, je znak podedovanega nagona. Napadalka zgrabi svojo artve navadno odzadaj ter ji zaadi svojo grizalo v mehko telo. Takoj se poodi svetlozelena kri, katero takoj požre. Seveda se napadna oteplje svoje morilke, a ji to popolnoma nič ne koristi; slednjič omaga in tedaj jo požre. Niti kože ne pusti, le noge in glava ostane na morilcu.

So celo gosonice, ki se ne branijo v ujetništvu poudenega jim surovega mesa vretenčarjev.

Redek zanklad iz orlemia, avstrijski bik iz Ivona, ki je nikač stal pred palačo kralja Sargona v Asiriji pred pet ali šeststolet leti, je zdaj v orientalski inštitutu čikaške univerze. Ogromno delo je

Redek zanklad iz orlemia, avstrijski bik iz Ivona, ki je nikač stal pred palačo kralja Sargona v Asiriji pred pet ali šeststolet leti, je zdaj v orientalski inštitutu čikaške univerze. Ogromno delo je

Redek zanklad iz orlemia, avstrijski bik iz Ivona, ki je nikač stal pred palačo kralja Sargona v Asiriji pred pet ali šeststolet leti, je zdaj v orientalski inštitutu čikaške univerze. Ogromno delo je

Redek zanklad iz orlemia, avstrijski bik iz Ivona, ki je nikač stal pred palačo kralja Sargona v Asiriji pred pet ali šeststolet leti, je zdaj v orientalski inštitutu čikaške univerze. Ogromno delo je

Redek zanklad iz orlemia, avstrijski bik iz Ivona, ki je nikač stal pred palačo kralja Sargona v Asiriji pred pet ali šeststolet leti, je zdaj v orientalski inštitutu čikaške univerze. Ogromno delo je

Redek zanklad iz orlemia, avstrijski bik iz Ivona, ki je nikač stal pred palačo kralja Sargona v Asiriji pred pet ali šeststolet leti, je zdaj v orientalski inštitutu čikaške univerze. Ogromno delo je

Redek zanklad iz orlemia, avstrijski bik iz Ivona, ki je nikač stal pred palačo kralja Sargona v Asiriji pred pet ali šeststolet leti, je zdaj v orientalski inštitutu čikaške univerze. Ogromno delo je

Redek zanklad iz orlemia, avstrijski bik iz Ivona, ki je nikač stal pred palačo kralja Sargona v Asiriji pred pet ali šeststolet leti, je zdaj v orientalski inštitutu čikaške univerze. Ogromno delo je

Redek zanklad iz orlemia, avstrijski bik iz Ivona, ki je nikač stal pred palačo kralja Sargona v Asiriji pred pet ali šeststolet leti, je zdaj v orientalski inštitutu čikaške univerze. Ogromno delo je

Redek zanklad iz orlemia, avstrijski bik iz Ivona, ki je nikač stal pred palačo kralja Sargona v Asiriji pred pet ali šeststolet leti, je zdaj v orientalski inštitutu čikaške univerze. Ogromno delo je

Redek zanklad iz orlemia, avstrijski bik iz Ivona, ki je nikač stal pred palačo kralja Sargona v Asiriji pred pet ali šeststolet leti, je zdaj v orientalski inštitutu čikaške univerze. Ogromno delo je

Redek zanklad iz orlemia, avstrijski bik iz Ivona, ki je nikač stal pred palačo kralja Sargona v Asiriji pred pet ali šeststolet leti, je zdaj v orientalski inštitutu čikaške univerze. Ogromno delo je

Redek zanklad iz orlemia, avstrijski bik iz Ivona, ki je nikač stal pred palačo kralja Sargona v Asiriji pred pet ali šeststolet leti, je zdaj v orientalski inštitutu čikaške univerze. Ogromno delo je

Redek zanklad iz orlemia, avstrijski bik iz Ivona, ki je nikač stal pred palačo kralja Sargona v Asiriji pred pet ali šeststolet leti, je zdaj v orientalski inštitutu čikaške univerze. Ogromno delo je

Redek zanklad iz orlemia, avstrijski bik iz Ivona, ki je nikač stal pred palačo kralja Sargona v Asiriji pred pet ali šeststolet leti, je zdaj v orientalski inštitutu čikaške univerze. Ogromno delo je

Redek zanklad iz orlemia, avstrijski bik iz Ivona, ki je nikač stal pred palačo kralja Sargona v Asiriji pred pet ali šeststolet leti, je zdaj v orientalski inštitutu čikaške univerze. Ogromno delo je

Redek zanklad iz orlemia, avstrijski bik iz Ivona, ki je nikač stal pred palačo kralja Sargona v Asiriji pred pet ali šeststolet leti, je zdaj v orientalski inštitutu čikaške univerze. Ogromno delo je

Redek zanklad iz orlemia, avstrijski bik iz Ivona, ki je nikač stal pred palačo kralja Sargona v Asiriji pred pet ali šeststolet leti, je zdaj v orientalski inštitutu čikaške univerze. Ogromno delo je

Redek zanklad iz orlemia, avstrijski bik iz Ivona, ki je nikač stal pred palačo kralja Sargona v Asiriji pred pet ali šeststolet leti, je zdaj v orientalski inštitutu čikaške univerze. Ogromno delo je

Redek zanklad iz orlemia, avstrijski bik iz Ivona, ki je nikač stal pred palačo kralja Sargona v Asiriji pred pet ali šeststolet leti, je zdaj v orientalski inštitutu čikaške univerze. Ogromno delo je

Redek zanklad iz orlemia, avstrijski bik iz Ivona, ki je nikač stal pred palačo kralja Sargona v Asiriji pred pet ali šeststolet leti, je zdaj v orientalski inštitutu čikaške univerze. Ogromno delo je

Redek zanklad iz orlemia, avstrijski bik iz Ivona, ki je nikač stal pred palačo kralja Sargona v Asiriji pred pet ali šeststolet leti, je zdaj v orientalski inštitutu čikaške univerze. Ogromno delo je

Redek zanklad iz orlemia, avstrijski bik iz Ivona, ki je nikač stal pred palačo kralja Sargona v Asiriji pred pet ali šeststolet leti, je zdaj v orientalski inštitutu čikaške univerze. Ogromno delo je

Redek zanklad iz orlemia, avstrijski bik iz Ivona, ki je nikač stal pred palačo kralja Sargona v Asiriji pred pet ali šeststolet leti, je zdaj v orientalski inštitutu čikaške univerze. Ogromno delo je

Redek zanklad iz orlemia, avstrijski bik iz Ivona, ki je nikač stal pred palačo kralja Sargona v Asiriji pred pet ali šeststolet leti, je zdaj v orientalski inštitutu čikaške univerze. Ogromno delo je

Redek zanklad iz orlemia, avstrijski bik iz Ivona, ki je nikač stal pred palačo kralja Sargona v Asiriji pred pet ali šeststolet leti, je zdaj v orientalski inštitutu čikaške univerze. Ogromno delo je

Redek zanklad iz orlemia, avstrijski bik iz Ivona, ki je nikač stal pred palačo kralja Sargona v Asiriji pred pet ali šeststolet leti, je zdaj v orientalski inštitutu čikaške univerze. Ogromno delo je

Redek zanklad iz orlemia, avstrijski bik iz Ivona, ki je nikač stal pred palačo kralja Sargona v Asiriji pred pet ali šeststolet leti, je zdaj v orientalski inštitutu čikaške univerze. Ogromno delo je

Redek zanklad iz orlemia, avstrijski bik iz Ivona, ki je nikač stal pred palačo kralja Sargona v Asiriji pred pet ali šeststolet leti, je zdaj v orientalski inštitutu čikaške univerze. Ogromno delo je

Redek zanklad iz orlemia, avstrijski bik iz Ivona, ki je nikač stal pred palačo kralja Sargona v Asiriji pred pet ali šeststolet leti, je zdaj v orientalski inštitutu čikaške univerze. Ogromno delo je

Redek zanklad iz orlemia, avstrijski bik iz Ivona, ki je nikač stal pred palačo kralja Sargona v Asiriji pred pet ali šeststolet leti, je zdaj v orientalski inštitutu čikaške univerze. Ogromno delo je

Redek zanklad iz orlemia, avstrijski bik iz Ivona, ki je nikač stal pred palačo kralja Sargona v Asiriji pred pet ali šeststolet leti, je zdaj v orientalski inštitutu čikaške univerze. Ogromno delo je

Redek zanklad iz orlemia, avstrijski bik iz Ivona, ki je nikač stal pred palačo kralja Sargona v Asiriji pred pet ali šeststolet leti, je zdaj v orientalski inštitutu čikaške univerze. Ogromno delo je

Redek zanklad iz orlemia, avstrijski bik iz Ivona, ki je nikač stal pred palačo kralja Sargona v Asiriji pred pet ali šeststolet leti, je zdaj v orientalski inštitutu čikaške univerze. Ogromno delo je

Redek zanklad iz orlemia, avstrijski bik iz Ivona, ki je nikač stal pred palačo kralja Sargona v Asiriji pred pet ali šeststolet leti, je zdaj v orientalski inštitutu čikaške univerze. Ogromno delo je

Redek zanklad iz orlemia, avstrijski bik iz Ivona, ki je nikač stal pred palačo kralja Sargona v Asiriji pred pet ali šeststolet leti, je zdaj v orientalski inštitutu čikaške univerze. Ogromno delo je

